

SECCIO POLITICA

CLÀ Y CATALÀ

Fundat lo «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca» per reevindicar la personalitat y los drets de Catalunya y defensar sos interessos morals, polítics y materials per tots los medis que las lleys permetin, era natural y consegüent que procurés lo mes aviat possible valerse de la estampa, que es sens dupte al present lo medi mes poderós y mes eficaç per difundir las ideas y per mouer a l'opinió del públich. A aixó respón la sortida d' aquest setmanari.

Dit s' está, donchs, que son objecte es lo mateix del «Centre» y que sos propòsits son treballar ab dalé y constància per infiltrar en la consciència de tots sos paysans los ideals catalanistas y despertar en sos cors los sentiments d' amor y veneració á tot lo que constituheix la patria catalana.

Pero, alguns preguntarán: quins son aquestos ideals catalanistas y qué vol dir la reevindicació de la personalitat y dels drets de Catalunya? La resposta vindrá especificadament en las planes de aquest setmanari.

Per avuy, nos concretarem á dir qu' entenem per personalitat de Catalunya, lo conjunt de circumstancies y de condicions que fan que com á poble sia Catalunya una veritable entitat natural, jurídica é histórica, ó lo qu' es lo mateix una veritable nacionalitat. Ara bé: essent Catalunya una nacionalitat, es evident que com á tal, li corresponen drets: drets que si avuy no té y li son negats, deu procurar obtenir y que l' hi sien regoneguts. Encara més, si aquestos drets los ha tingut ó los ha gosat, pot y deu treballar per recuperarlos; aixó es lo que vol dir la paraula reevindicació.

Los ideals catalanistas se resumexen en lo desitj de que la nacionalitat catalana, axis com viu en la naturalesa, en lo dret y en la historia, visca també en l'ordre polítich y gosc de tots los drets de governarse y administrarse del modo que mes convinga á sas necessitats y á sos interessos.

Pero, no n' hi há prou ab la propaganda de les aspiracions catalanistes, perquè aquesta no produhiria mes resultat que preparar lo terror pel pervindre, pel dia que les circumstancies permetessen ó exigissen un cambi complet y radical de l'organissació política de l'Estat espanyol. Es necessari també treballar pel present y mantenir y defensar tot lo poch que encare 'ns queda de la nostra nacionalitat, tot lo que 'ns caracteriza com á poble: hem de mantenir nostra llengua desterrada sense dret ni rahó de les escoles, del tracte oficial y aviat, si no s' hi posa remey, fins del temple; hem de mantenir nostre dret civil atacat obertament per l'esperit unificador y d' una manera vergonyant per tribunals y jutjes que no l' saben, ni l' estiman: hem de mantenir nostra riquesa y nostre treball contra la preponderancia que dona á una secta económica l' aixam d' intermediaris que desde l' centre xuclan la vida del p.ys treballador, y contra l' insaciabilitat del fisc que res respecta, ni 'ls interessos creats á l' ombra de la llei, ni la miseria del pobre: hem de mantenir nostres drets d' homes y de ciutadans, violats tot' hora per un centralisme cada dia mes arbitrari, y escarnits fins per lo mes petit é ignorant dels pensionistas del presupòsit: hem de mantenir per fi, y donar cohesió als restos espargits de les forces socials contra aquesta invasió d' individualisme egoista que tot ho esmicola, que tot ho rebaixa, que 'ns ha portat á les portes de la ruhuina de la societat y 'ns aménassa ab un anarquisme rencorós y sanguinari.

Tot aixó 's proposa l' «Centre» ab la publicació d' aquest periódich. Regonexém, com nos advertia fa poch un estimat Prelat de Catalunya, que la tasca es llarga, pero farém lo que podrém. Los temps son d' activitat y de lluyta y la lluyta y á treballar venim ab fé y ab entusiasme perquè estém convensuts de la justicia de les nostres aspiracions y de la bondat de la nostra causa.

Aspirém á la reorganissació de l'Estat, fundantlo en bases totalment diferents de las que l' sostenen avuy dia. Per aixó nostre treball será doble: la propaganda del sistema d' organissació regional per una part, y per altre la propaganda y divulgació dels defectes de l'organissació unitaria y dels mals resultats que produheix.

Nos proposém defensar los interessos morals, polítics y materials de Catalunya, y aixó 'ns obligará á estar sempre jamaents per combatre á qui 'ls ataquí y per ajudar en tot lo que nostres forces arribin als que vullan defensarse y defensarlos. Y si ningú los ataqués probarem de mantenirlos aplicant á son foment y millora tota nostra bona voluntat y tot lo zel que nostre amor á Catalunya nos inspira.

Desgraciadament vivim en un temps que l' amor patri está quasi estinguit y que l' egoisme y 'ls interessos mate-

rials se sobreposan á tot. No fa gayre hem vist de quina manera mes desvergonyida s' ha tractat de trafiquejar ab l'honor de Espanya y de convertir lo sentiment patriótic dels nobles espanyols en un objecte d' explotació mercantil; y per mes desgracia encare, aquest poble, oies en sa dignitat, no ha tingut ni la virió: d' aixecarse com un sol home per protestar de aytal infamia, ni per escupir á la cara dels que han osat fer burla de sos sentiments.

Pero l' caliu hi es; solsament qu' es fondo, y precisá anar també molt fondo per que respire y espurnegi; y aquest caliu avuy sols saben trobarlo les regions antigues y naturals y ferlo espurnejar ab crits de «Visca Catalunya» ab motiu de la traslació de les cendres venerables de'n Ramón Berenguer, lo gran, á la restaurada basílica de Ripoll; de «Visca Navarra» al rebre solemniament á la Diputació Foral, tornant de sostenir ab dignitat y valentia lo pacte constitucional de la terra; de «Visca Galicia» per ferfejar á la Junta de defensa, nascuda per mantenir los interessos gallegos; y ab los sons armoniosos del «Guarnicaco-árbol» entonats á cor per las tres provincias germanas, sempre que 'ls acut la sospita de que 's tracta per qualsevol d' atentar contra sos fiurs.

Tingué, donchs, confiança y esperem que l' foch se revifí; pero, entretant, treballém sense parar per mantenir lo caliu.

J. B. y S.

SECCIO DE PROPAGANDA

Las cors ja s' han obert.

Ara vindrá alló de demanar comptes al govern per los desastres de Melilla: comptes de la campanya desastrosa de'n Gamasso; comptes del desconcert comercial; comptes pels desastres de Santander; comptes pel bandolerisme de Cádiz; comptes pels contrafurs de Navarra, y altras comptes mes dignes de tenirse en compte.

Tot vindrá; ó més ben dit, tot podria venir, si no fos que la majoria dels diputats están conformes en sostenir y defensar al Govern, costi lo que costi; y la minoria, 's conforma en esperar una petita temporada per combir lo torn legal dels partits.

Y allavors, tornar altra volta á fer la mateixa feyna y procurar la manera d' augmentar la tributació, única solució que 'ls polítichs madrilenys saben trobar per la prosperitat y grandesa de la patria, entesa en recórrer l'escalafon de l'empleomania.

Y per aixó, y per sostenir tanta comedia, te que pagar lo poble lo cens anual de vint y quatre pessetas per individu.

Sembla que 's tracta de regalar al Sr. Gamasso una safata d'or per haber plantejat l' ex-ministre las novas reformas, que havian de salvar la hisenda espanyola de la ruina. Está posat en rahó que 'l nombrós exércit d' empleats de nove creació que ha vingut á mantenirse del presupost ab motiu de ditas reformas, mostre sa gratitud á qui vá protegirlo; pero als contribuyents que han de pagar aquesta safata y tots los plats que 's trencan á Madrid; no 'ls ha de fer tanta gracia que aixis s' esmersin las sevas suadas.

A Andalucía hi ha mes de quinze mil homes morintse de gana, que cauen defallits pe las carrers d' aquellas ciutats y pobles. A Catalunya no havem arribat encare á un extrem tan lamentable, pero ab los desastres dels polítichs de Madrid be massa que hi arribarem á no tardar. Quan un cos es robust resisteix per mes temps una enfermetat mortal; pero sucumbeix á la ffi. Lo malèstar va extenentse per la nostra terra; los nous tractats amenassan acabar ab la fabricació, y la agricultura porta una vida migrada á no poder més. Ab tot aixó van escurantse las butxacas del pobres pagesos ab creixents imports; als petits hisendats y propietaris se 'ls té tributar més de lo que 'ls pertoca, atés lo producte de sos bens, ab lo pretexte de cercar la riquesa oculta y de fer content al ministre; una nuvolada d' investigadors recorra pobles y vilas recullint las engrunas que restan als pobres que treballan per mantenir á tants y ttants empleats com á Espanya sobran ¡Pobres de nosaltres si Deu no hi mira y no aparta aviat del cel hermós de mostra terra la tempestat que 'ns aménassa!

Lo confietse de Melilla está molt lluny de quedar resolt. No fá molts dias que 'ls rifenys feriren á un dels nostres soldats; després varen embestir á pedradas á un presidari encarregat de la limpieza del Mantelete; últimament un moro de la escolta de Muley Araaf vá donar un cop de calata de fusell á un soldat espanyol que 's trobava en lo camp neutral, sense que mediessen paraulas ni provocació de cap mena.

¿Qué pensarà de tot aixó en Martínez Campos? Ell que tan rigorós va mostrarse manant fusellar á un penat català per haver enxiquit las orelles á un espia moro? ¿Es aquest lo lliorer de pau que 'ns ha dut del Marroch? ¡Per aquest viatge no li calian alforjas! Ja no 'ns estranya

gens que á Málaga se l' haja rebut ab tanta fredor; ningú creu que arribarà a cobrar la indemnissació promesa, y tothom mira indignat que queden sempre sense correctiu las novas provocacions deis moros de la frontera.

CRONICA

EXTRANJERT

Una de las figuras més colossals de la nacionalitat húngara, un dels homes dignes d' imitar per los filla de las terras sotmesas al despotisme centralista, aca de morir.

D. Lluís Kossuth ha mort, sacrificant tota sa vida en pro de l' autonomia de sa patria.

La manifestació de dol donada per sos compatriois, es la declaració exacta de l' importancia adquirida per aquesta figura, que ocuparà dignament un lloch privilegiat en las páginas de la historia dels pobles sacrificats per llur independencia. Las cambras legislativas han sospes sas sessions, los edificis se han cobert de dol, més de cent mil florins han sigut donats per aixecarli un monument, son cadávre ha sigut transportat desde Turin á Pesth, y tot aixó no es obra d' un partit sino de tota l' Hungría.

Y en proba d' aixó vegis la manifestació de son enterro, que ha sigut una veritable manifestació á la que hi han assistit més de mil comissions, enviantli totas ellas coronas; ha sigut un dia de dol per Budapesth.

Un hermosíssim dia de primavera afavorí la cerimonia dels funerals de Kossuth.

Los diputats Just y Herman pronunciaren discursos en lo cementiri en nom del partit de la independencia; també parlaren los ex-diputats de la landwehr de 1848 y 'ls delegats dels estudiants.

Quan la caixa mortuoria fou dipositada en lo fons de la tomba, s' arrodillá la gentada que era immensa, resultant imponent l' acte.

Regná l' ordre mes perfecte, á pesar de pujar á més de 500.000 los manifestants.

Los habitants de las comarcas més llunyanas havian anat á Budapesth acompanyats de sas donas y de sos fills per assistir al enterro.

Divuit cotxes portavan coronas. Los dos fills de Kossuth eran saludats ab entusiasme; en lo cementiri pronunciá un discurs Francisco Kossuth.

En lo Congrès Médich que s' está celebrant á Roma, s' han admés com á llengüas oficials la alemana, la francesa, la inglesa y la italiana, havent sigut excluhida la espanyola; ab tot y haverse inscrit en lo Congrès uns 250 metjes espanyols, del quals n' hi han assistit 50.

Acaba d' arribar á Burdeos l' explorador Dybowski, que ha fet una exploració de quatre mesos al Congo. Aquest intrèpit investigador del continent negre porta numerosas coleccions, vint y quatre animals vius, entre ells monas de nova especie y varias serpents; porta també esqueletos de gorilas y exemplars d' historia natural.

Lo arqueólech Mr. Morgan ha sondejat la piramide Dakhour, en Egipto, havent descobert en profundas galerias, la sepultura d' un rey, ab las de sas donas, rodejats tots de tesoros riquissims, materials y artistichs.

Lo dia 20 d' aquest mes s' obrirá la exposició universal de Lió, y lo 15 de Maig próxim tindrà lloch en lo palau de las Escuelas de Bellas Arts de París, la obertura del Congrès d' Arts decorativas, que promet ésser molt notable.

Un telegrama de Londres anuncia que la Cambra dels Comuns ha aprobat per deu vots de majoria y entre las aclamacions dels diputats ministerials una proposició presentada per mister Dalziel, que tira á establir un parlament separat per la Escocia, parlament que no s' devia ocupar sino dels assumptos exclusius de tal regio.

Lo Govern alemany tracta d' adoptar per la infantaria un projectil que ofereix grandíssimas ventatjas sobre tots los demés projectils coneguts. Aquest projectil és conegut ab lo nom de Gbler-Kruka, sa longitud total es de 32 milímetros; son alcans 5.300 metros ab una penetració de 45 centímetros en la fusta y 10 kilómetros ab un ángul de 30°.

En quatre kilógrams de balas entrarán ara 330 d' aquestas en lloch de 145.

Ha corregut en París una nova explosió en lo restaurant Foyot. La bomba ferí á tres personas, entre ellas el conegut escriptor anarquista Mr. Taillade.

ESPANYA

Tota la premsa regionalista s' ha ocupat ab dolorós sentiment de la mort del benemérit regionalista D. Fidel de Sagarminaga, que ha entregat son ánima á Deu en la ciutat de Bilbao.

L' inmensa pèrdna que ha sofert la causa regional, de